

25 Digitalisering

Aan de orde is het **VAO Digitalisering (AO d.d. 20/09)**.

De voorzitter:

De eerste spreker van de zijde van de Kamer is de heer Moorlag van de fractie van de Partij van de Arbeid. Het woord is aan hem.

De heer Moorlag (PvdA):

Voorzitter. De digitalisering die steeds verder voert, gaat ook steeds sneller. In de commissievergadering heb ik de collega's en de staatssecretaris deelgenoot gemaakt van mijn zorgen voor laaggeletterden en mensen die weinig digitale vaardigheden hebben. Als je in het verleden naar een parkeermeter ging, stopte je een euro in de parkeermeter, draaide je aan een knop, en dan had je de parkeermeter bediend. Maar tegenwoordig kom je als laaggeletterde voor een zuil met allemaal geschreven instructies. Dat onderstreept al hoe moeilijk het als laaggeletterde is om ook bij een heel basale functie, in dit geval het bedienen van de parkeermeter, om te gaan met digitalisering. Dat is een belangrijk punt voor de PvdA-fractie. Daarom wil ik graag de volgende motie indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat we zeker moeten stellen dat mensen die kampen met laaggeletterdheid volwaardig moeten kunnen meedoen in een samenleving die steeds sneller en verder digitaliseert en dat sociaal-maatschappelijke uitsluiting moet worden voorkomen;

verzoekt de regering bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie hier prioriteit aan te geven en een samenhangende aanpak te ontwikkelen met gemeenten en organisaties die ondersteuning bieden aan laaggeletterden en mensen met weinig digitale vaardigheden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Moorlag. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 562 (26643).

De heer Moorlag (PvdA):

Ten slotte heb ik een vraag aan de staatssecretaris. Het onderwerp privacy is aan de orde geweest in de commissievergadering. Internet of things is voor de PvdA-fractie wel een punt van zorg. Apparaten gaan communiceren, maar welke informatie van burgers gaan zij doorgeven aan derden? Het kan natuurlijk heel goed zijn dat het callcenter mij niet belt op het moment dat mijn magnetron aanstaat.

Ze kunnen dat aflezen. Maar stel dat ik helemaal niet wil worden gebeld door dat callcenter en ze toch bellen omdat ze weten dat ik thuis ben, aangezien ik mijn magnetron heb aangezet. Dat type praktijken moeten we zien te voorkomen. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of zij werk wil maken van de bescherming van de privacy van burgers bij het internet of things, dat nu een hoge vlucht neemt.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan gaan we luisteren naar de heer Wörsdörfer van de fractie van de VVD.

De heer Wörsdörfer (VVD):

Voorzitter, dank u wel. We hebben het over de Nederlandse Digitaliseringsstrategie gehad. Hartstikke goed. Die biedt een overzicht van alles wat wij als Rijk doen om de digitale economie een stevige impuls te geven. Er ontbrak evenwel een ding, en dat is inzicht in het geld dat Nederland daaraan denkt te kunnen gaan besteden. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat digitalisering een wezenlijk en onlosmakelijk onderdeel vormt van de beleidsopgaven van alle bewindspersonen;

constaterende dat een financieel overzicht ontbreekt bij de Nederlandse Digitaliseringsstrategie en onvoldoende duidelijk is welke financiële middelen Nederland inzet voor de digitale economie;

constaterende dat er ook in de begroting geen financieel overzicht is van de kabinetsbrede beleidsuitgaven die betrekking hebben op en ten goede komen aan de digitale economie;

overwegende dat inzicht in de uitgaven van het Rijk aan de digitale economie nuttig is bij het bereiken van de doelstelling om Nederland digitale koploper te maken en invulling te geven aan de Digitaliseringsstrategie;

verzoekt de regering een financieel overzicht op hoofdlijnen te sturen over de middelen die het Rijk beschikbaar heeft voor de digitale economie en deze te betrekken bij de jaarlijkse rapportage over de voortgang van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Wörsdörfer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 563 (26643).

Dank u wel. Dan de heer Verhoeven van D66.

De heer **Verhoeven** (D66):

Voorzitter, dank voor het woord. Ik heb twee moties, die ik gelijk maar even indien om niet over mijn spreektijd heen te schrijden. Als het nodig is, kan ik ze altijd achteraf toelichten.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat landen als China en de Verenigde Staten, en ook ons omringende landen als Duitsland en Frankrijk, fors investeren in kunstmatige intelligentie;

overwegende dat kunstmatige intelligentie veel economische kansen biedt;

verzoekt de regering door de relevante topsectoren, departementen en kennisinstellingen een meerjarig programma op te laten stellen voor kunstmatige intelligentie om de ontwikkeling en benutting van deze sleuteltechnologie te versnellen en hiervoor middelen in te zetten vanuit de extra middelen voor innovatie,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Verhoeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 564 (26643).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat kunstmatige intelligentie nu al van grote invloed is op onze economie en onze samenleving en dat die invloed in de toekomst verder zal toenemen;

overwegende dat de Digitaliseringsstrategie van groot belang is voor de ontwikkeling van de digitale economie en om keerzijdes van technologie het hoofd te bieden;

verzoekt de regering bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie en bij de digitale top kunstmatige intelligentie, zowel de kansen als de risico's, een centrale plek te geven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Verhoeven en Amhaouch. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 565 (26643).

De heer **Verhoeven** (D66):

Zoals u heeft kunnen constateren, was de rode draad van mijn twee moties het onderwerp "kunstmatige intelligentie". Ik hoop daarover de komende tijd nog vaker met u en de Kamer en de minister en de staatssecretaris door te kunnen praten.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de laatste spreker van de Kamer, de heer Amhaouch van de fractie van het CDA.

De heer **Amhaouch** (CDA):

Voorzitter, dank u wel. Excuseer dat ik later ben aangeschoven bij dit VAO. Ik neem even een slokje water ...

De **voorzitter**:

Het lijkt wel alsof u buiten adem bent.

De heer **Amhaouch** (CDA):

Dat klopt, maar de basisconditie is er.

Voorzitter. We hebben een goed AO over digitalisering met de staatssecretaris gehad. Als Kamer maken we een hele grote stap om met drie departementen, Justitie en Veiligheid, EZK en BZK, en eigenlijk kabinetsbreed digitalisering op de agenda te zetten. Het CDA is ook heel blij dat we de economische kansen heel goed agenderen, want er valt geld mee te verdienen. De productiviteit kan verbeteren om onze concurrentiepositie in Nederland te versterken.

Ik ben niet emotioneel, maar nog steeds een beetje buiten adem.

Het is heel belangrijk dat we als Kamer duidelijke kaders neerzetten als we het hebben over ethische kwesties, over grondrechten en over legal: wie is waar verantwoordelijk voor? Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het een goede ontwikkeling is dat grondrechten en ethiek in de digitale tijd in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie zijn opgenomen;

overwegende dat digitalisering enerzijds een goed middel is om economische en maatschappelijke uitdagingen op te pakken, maar anderzijds een ontwikkeling is die publieke waarden onder druk kan zetten;

overwegende dat het van belang is dat de mens grip houdt bij ethische dilemma's rond digitalisering door hier waar mogelijk vooraf ethische waarden en randvoorwaarden

voor op te stellen en vast te stellen wie waar juridisch verantwoordelijk voor is;

verzoekt de regering om bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie voldoende nadruk te leggen op grondrechten en ethiek;

verzoekt de regering voorts om bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie te borgen dat de mens centraal staat door ethische randvoorwaarden en juridische verantwoordelijkheden verder uit te werken en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Amhaouch, Bruins, Verhoeven en Wörsdörfer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 566 (26643).

Ik schors voor een enkel ogenblik en dan gaan we luisteren naar de staatssecretaris.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris Keijzer:

Dank u wel, voorzitter. Een viertal moties en nog een vraag van de heer Wörsdörfer, namelijk of de bescherming van de privacy van de burgers op het netvlies staat bij de "internet of things"-apparaten, om ze zo maar eens te noemen. Ja, want dat is nou net een van de onderwerpen waar de privacyverordening over gaat.

Dan de motie op stuk nr. 562 van de heer Moorlag, waarin hij verzoekt om bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie prioriteit te geven aan digitale inclusie, zodat iedereen kan meedoen. Dat is onderdeel van het beleid. Dit past bij het plan digitale inclusie dat het ministerie van BZK aan het maken is. Daarmee is het ondersteuning van beleid en laat ik het oordeel aan de Kamer.

Dan de motie van de heer Wörsdörfer op stuk nr. 563, waarin hij vraagt om een financieel overzicht op hoofdlijnen over de middelen die het Rijk beschikbaar heeft voor de digitale economie. Ik snap de reden waarom de heer Wörsdörfer dit inzicht wil hebben, dus wij gaan een serieuze poging wagen om de informatie waar wij over beschikken, ook aan de Kamer te sturen. Dat zal best ingewikkeld zijn, want ondertussen is alles digitale economie, zou je bijna kunnen zeggen. Maar we gaan een poging wagen. Daarmee laat ik het oordeel over deze motie aan de Kamer.

Dan heb ik nog de motie op stuk nr. 564 van de heer Verhoeven van D66, waarin hij vraagt aan de regering om kunstmatige intelligentie onderdeel te laten zijn van het meerjarige programma dat opgesteld gaat worden door topsectoren, departementen en kennisinstellingen. We hebben voor de zomer een brief aan de Kamer gestuurd

over het nieuwe innovatie- en topsectorenbeleid. Kunstmatige intelligentie, namelijk ICT, is een van de sleuteltechnologieën die daar onderdeel van is. In die brief is een proces afgesproken hoe die gelden besteed moeten gaan worden. Ik zie deze motie als een soort aanbeveling om dat geld uiteindelijk te gaan besteden, maar teken daarbij wel aan dat het geld is dat door de kennisinstellingen en de desbetreffende bedrijven besteed moet gaan worden. Dat is de vrijheid die daarbij hoort. Dat staat ook in die brief. Met die kanttekening laat ik het oordeel over die motie aan de Kamer.

Het oordeel over de motie op stuk nr. 565 van de leden Verhagen en Amhaouch laat ik ook aan de Kamer. Die motie vraagt erom, bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie en bij de digitale top een centrale plek te geven aan kunstmatige intelligentie. Zoals aangegeven in het AO is dat op dit moment bijna een vanzelfsprekendheid, dus mag ik er ook van uitgaan dat het ook op die manier gaat gebeuren.

Dan kom ik bij de motie op stuk nr. 566 van de Amhaouch, die volgens mij wat verrast was door het snelle verloop van het eerdere VAO. Hij verzoekt de regering om bij de uitwerking van de Digitaliseringsstrategie te borgen dat de mens centraal staat en waar mogelijk ethische randvoorwaarden en juridische verantwoordelijkheden verder uit te werken en de Kamer hierover te informeren. Dat is ondersteuning van beleid. Ik laat het oordeel over die motie dan ook aan de Kamer. Dank u.

De voorzitter:

Heel goed. Dank aan de staatssecretaris voor haar aanwezigheid.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Dinsdag gaan wij stemmen over de moties.

De vergadering wordt van 16.08 uur tot 16.30 uur geschorst.